

Povinné zveřejňování informací (Resumé)

Za základní cíl práce jsem si vytkl prozkoumat povinné zveřejňování úředních dokumentů, jeho právní úpravu a její souvislost s jinými oblastmi. Analýza měla zahrnovat praktická hlediska a přihlídnout k aspektům rychle se vyvíjejících technologií a pozvolněji se vyvíjejícím institutům správního práva. V rámci toho jsem navrhl procesní postup, jak povinný subjekt právními prostředky donutit ke splnění publikační povinnosti. Téma povinného zveřejňování informací jsem si vybral, protože jde podle mého názoru o nejjednodušší, nejehospodárnější a nejúčinnější způsob, jak občanům zpřístupnit informace. Jde také o politicky aktuální téma, neboť se připravuje v této oblasti nová legislativa v České republice i Evropské unii, která reaguje na rychlý technologický pokrok. Přesto právní literatura povinnému zveřejňování informací věnuje nesrovnatelně menší prostor než poskytování informací na žádost. Práce je členěna na úvod, teoretickou část, praktickou část a závěr.

V teoretické části se věnuji jednak obecné platné právní úpravě a jednak vybraným zvláštním případům zveřejňování informací v tuzemské, unijní a zahraniční úpravě. Rozebírám a strukturuji platnou právní úpravu povinného zveřejňování informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím a souvisejích předpisů. Rozbor zahrnuje vymezení subjektů, předmětu a způsobu plnění publikační povinnosti, jakož i ochranu před nečinností. Obecnou právní úpravu srovnávám s vybranými zvláštními případy zveřejňování informací v tuzemské legislativě (zveřejňování v legislativním procesu, zveřejňování účetních výkazů a zveřejňování informací o životním prostředí) a také s instituty unijní legislativy a vybranými instituty úpravy slovenské a britské. V rozboru institutů unijní a zahraniční legislativy se zaměřuji zejména na nové koncepty (otevřená data, povinné zveřejňování smluv, publikační schéma), o jejichž převzetí do české právní úpravy se často mluví. Rozsah kapitol v teoretické části odpovídá tomu, aby bylo možné získané poznatky uplatnit v praktické části: Kapitola o platné právní úpravě proto zahrnuje zejména existující instituty, které by bylo možné použít k vynucení publikační povinnosti; kapitoly obsahující srovnání se pak věnuje zejména oblastem a právním řádům, které jsou podnětné pro případné změny zákona o svobodném přístupu k informacím a dávají aspoň základní přehled o různých metodách regulace zveřejňování informací.

V praktická část se věnuji třem základním tématům. Zaprvé se ptám, do jaké míry povinné subjekty zveřejňují informace podle zákona o svobodném přístupu k informacím. Pokouším se vysvětlit různé trendy ve srovnání mezi různými druhy povinných subjektů i ve srovnání se zvláštní povinností zveřejňovat účetní výkazy. Za druhé využívám rozborů teoretické části a navrhuji a hodnotím různé procesní cesty, jak existující právní nástroje využít k docílení faktického zveřejnění informací,

vykonatelné právní povinnosti nebo aspoň úředního doporučení informace zveřejnit. Některé z načrtnutých procesních cest také uskutečňuji a předkládám vlastní zkušenosti z různých procesů, ve kterých bylo cílem dosáhnout zveřejnění informace (veřejné vysoké školy, prezident republiky, Česká televize, justiční orgány). Za třetí na základě mezinárodního srovnání a dalších teoretických poznatků, ale také analýzy zveřejňování informací a vlastních praktických zkušeností, formuluji vlastní návrhy změn, které by zlepšily platnou úpravu povinného zveřejňování informací.

V závěru shrnuji výsledky práce: Navrhl jsem praktický právní postup, jak dosáhnout zveřejnění informace, ačkoliv v rozporu s mým předpokladem není procesní cesta s ohledem na dosavadní rozhodování soudů jednoznačná. Dále jsem kvantitativně potvrdil předpoklad, že některé druhy povinných subjektů publikační povinnost vůbec neplní, a že tudíž dochází k regulatornímu selhání. Načrtl jsem jeho možné legislativní řešení. Výsledky teoretické a praktické části jsou shrnuty do tabulek. Vedlejším výsledkem práce je určení nadřízeného správního orgánu ve věci poskytování informací u několika veřejných institucí, které se odchyľuje od dosavadních soudních rozhodnutí.

Klíčová slova: Povinné zveřejňování informací, transparence, nadřízený správní orgán